

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. IV. In extrema necessitate, si Sacerdos non valeat, aut
irrationabiliter invitus non velit ministrare Viaticum, poterit id facere
Diaconus, etiam sine mandato Sacerdotis, ex præsumpta ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

Episcopo, vel Presbytero: non baptizat, non offert, offerente Episcopo, vel Presbytero, ipse dat populo non veluti Sacerdos, sed veluti ministrans Sacerdoti.

Ubi cum Pontifex generaliter loquatur, non distinguens inter dationem Corporis, & dationem Sanguinis, gratis aliqui asserunt, Diaconos ex officio potuisse dispensare Sanguinem; Corporis autem ex sola commissione. Verius ergo est neutrum ex officio seu proprio jure posse, sed dumtaxat tamquam commissi, & ut Clemens loquitur, tamquam ministri Sacerdotis.

Unde Sacerdos comparari potest œconomus domus, qui habet jus distribuendi bona Domini; Diaconi autem servus & ministri, quibus utitur œconomus ad bona distribuenda. Porro inter œconomum & servum non parva reperitur differentia: siquidem Religiosus haud esse potest œconomus contra voluntatem Prælati: sic enim, uteretur jure aliquo circa res illas, quas distribuere, & exerceret actum domini, vel quasi domini, dando & transferendo jus in alios, cum tamen non repugnet voto perpetuitatis nudum servitium, quod præstaret apponendo v. g. cibos ex mandato œconomus; quia apponens nullum præterdit jus, neque operatur proprio nomine, sed tamquam merum instrumentum, perinde ac si actio illa fieret per amentem, vel infantem.

Dices primò; Diaconus potest habere jurisdictionem requisitam ad ministrandum, v. g. Diaconus; qui sit Episcopus electus, nondum consecratus.

Respondet; talis Diaconus etiam haberet jurisdictionem absolvendi à peccatis: num ideo poterit ex officio absolvere? Minimè; quia non habet potestatem Ordinis. Ergo à paritate rationis, talis Episcopus poterit quidem Sacerdoti dare jurisdictionem ad ministrandam Eucharistiam sibi, & aliis (ut etiam ad absolvendum se & alios) & ab illo accipere tunc commissionem ministrandi; verum tamen numquam ministrabit ut ordinarius, sed tantum ut merum instrumentum alterius, defectu scilicet potestatis Ordinis. Nam, ut expendimus Conclusionem primà, nemo potest ex officio pascere, nisi sit Pastor; Diaconus autem quâ talis non est consecratus in Pastorem, sed in ministrum Pastoris.

Dices secundò; ergo non aliter ministrat Diaconus, quàm Subdiaconus, vel laicus, cui illa distributio, etiam sine gravi peccato, seclusâ prohibitione, committeretur. Enimverò ex præcisa institutione hujus Sacramenti non apparet necessarium, ut Sacerdos Sacramentum propriis manibus ori ingerat, vel immediatè apponat, aut certè det sumentibus in manus; ut patet ex convivio corporali, in quo id non est necessarium. Unde in primitiva Ecclesia singulis dabatur Eucharistia ser-

vanda in tempus opportunum, & tunc propriis manibus ori ingerenda.

Nihilominus Respondeo; Diacono ex sua Ordinatione aliquid plus competere in hoc ministerio, quàm cæteris; non quòd habeat ex vi Ordinis sui potestatem distribuendi (sicut habet potestatem baptizandi) aut proximam capacitatem; ut illam recipiat (sicut Sacerdos habet capacitatem ut recipiat potestatem confirmandi) sed quoniam peculiariter consecratur in ministrum immediatum Sacerdotum; adeoque ad serviendum in rebus dignioribus, inter quas præcipua est distributio Eucharistia: Subdiaconus autem ordinatur ad ministrandum in aliis minùs dignis. Quocirca Diacono præ aliis inferioribus Clericis in Ordinatione sua dicitur: *Diaconum oportet ministrare ad altare*; utique immediatè ipsi Sacerdoti; cum Subdiaconus & reliqui Clerici solùm ministrant mediatè, ut patet consideranti.

Ex quo oritur, quòd minor causa requiratur, ut Sacerdos in distributione Eucharistia uti possit operâ Diaconi; quàm Subdiaconi, vel alterius Clerici inferioris, aut laici. Minor, inquam, causa; quia semper aliqua est necessaria, ut manifestè constat ex verbis Concilii Carthaginensis suprâ, & fortè major ad distributionem Corporis, propter immediatum ejus contactum; quàm Sanguinis, qui non debet immediatè tangi.

Dico, fortè; quia olim etiam laici viri Corpus Christi tangebant nudis manibus. Interim credo tunc sæpiùs dispensationem Sanguinis fuisse commissam Diaconis; quàm distributionem Corporis, propter commoditatem fidelium communicantium in utraque specie, quibus ordine Sacerdos communicabat Corpus, Diaconus autem subsequens Sanguinem; sicut modò minister ablutionem; ne aliàs duplici tempore & labore occuparetur Sacerdos, sicut si ipse singulis per se daret quoque ablutionem.

Cæterùm sufficeret causa notabilis prudenter dijudicanda, v. g. ex parte Sacerdotis infirmitas, occupatio in Confessionibus, aut Concione &c. ex parte verò communicantium, impletio annui præcepti, Jubilæum &c. quando alius Sacerdos facilè haberi non posset. Quinimò

CONCLUSIO IV.

In extrema necessitate, si Sacerdos non valeat, aut irrationabiliter invitus non velit ministrare Viaticum, poterit id facere Diaconus, etiam sine mandato

Competit Diacono aliquid plus vi Ordinis, quàm aliis Clericis.

28. adeoque et minor causa potest ipsi committi, quàm aliis.

Que sit causa sufficiens;

dato Sacerdotis, ex præsumpta facultate Superioris.

27.
In articulo
mortis Pa-
rocho ab-
sente vel in-
vito mini-
strat Diaconus hoc Sa-
cramentum.

Præsumptam voluntatem aliquando sufficere ut simplex Sacerdos ministret Eucharistiam, diximus, & probavimus Conclusionem primâ. Quæ autem Sacerdotis simplicis, similis est ratio Diaconi in defectum Sacerdotis.

Et quidem communis est opinio, quidquid in oppositum sentiat Navarrus, cum paucis aliis, deficiente Parocho, & necessitate urgente, in periculo mortis quemcumque Sacerdotem, etiam simplicem, si alius non adest, posse ministrare Eucharistiam sine expressa licentia Parochi absentis, vel injustè renuentis.

Probatur à
simili.

Probatur à simili; quia Ecclesia in illo articulo concessit omnibus potestatem absolvendi à quibuscumque peccatis, & censuris, etiam (probabiliter) in præsentia Ordinarii, ut suo loco expendemus: ergo rationabiliter præsumitur pro eodem articulo concedere potestatem administrandi Eucharistiam, saltem in absentia Sacerdotis Parochi; vel quando licet sit præsens corpore, bonâ tamen voluntate longissimè distat, nolens irrationabiliter per seipsum Eucharistiam administrare moribundo, aut alteri dare licentiam administrandi: tunc enim censetur moraliter absens.

28.

Congruentia, summa
utilitas &
aliqualis
necessitas.

Et quamvis hoc Sacramentum non sit omnino necessarium ad salutem, prout est Pœnitentia, aut Baptismus; equidem est maximè utile, & aliquo modo necessarium ad vires spirituales in illo periculoso agone acquirendas, quâ utilitate haud verosimile est, Ecclesiam piam matrem voluisse filios suos privare.

Unde ad majorem claritatem, quando Pontifices excipiunt Viaticum in privilegiis, solent declarare, exceptionem illam non intelligi eo casu, quando propter absentiam Parochi, vel similem causam esset necessitas; prout Paulus I I. declaravit in Bulla, quâ Religiosis Societatis Jesu concessit facultatem dispensandi Eucharistiam quibuscumque fidelibus. Nam postquam Pontifex limitasset hanc facultatem dicens: *Præterquam in festo Paschatis Resurrectionis Dominica & mortis articulo*, continuo subdidit: *Nisi necessitas urgeret*. Sentit ergo urgente extremâ necessitate posse dispensare Eucharistiam, qui aliàs non posset sine licentia Parochi.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

Psalm III.

rationabiliter præsumit voluntatem domini ad apponendum cibum, & potum illis, quos dominus tenetur alere, quando sunt in necessitate, sic itidem simplex Sacerdos vel Diaconus rationabiliter præsumat voluntatem Pontificis administrandi in necessitate extrema Eucharistiam filiis Sanctæ Matris Ecclesiæ, quos ipsa hoc convivio & cibo spirituali tenetur alere.

Nonne, ut vidimus Conclusionem secundâ, Concilium Nicenum can. 14. expressè concedit Diacono facultatem seipsum communicandi in absentia Sacerdotis, nullâ factâ mentione alterius necessitatis? Quomodo magis præsumendum est, id posse facere in extrema necessitate? Et si sibi ipsi potest dare propter summam utilitatem, quam inde expectat, & quâ aliàs deberet carere, quidni prudenter præsumat consensum Ecclesiæ circa proximum, qui est alter ego, & eadem utilitate privaretur?

Si inferas; ergo idem poterunt facere Subdiaconus, aliique Clerici inferiores, imò & laici. Respondeo:

CONCLUSIO V.

Clericis Diacono inferioribus, & à fortiori laicis, non potest ordinariè committi dispensatio hujus Sacramenti. Equidem in articulo mortis, deficiente Sacerdote, & Diacono, posse etiam laicum, secluso scandalo, porrigere Viaticum ex licentia Sacerdotis expressa vel præsumpta, multis non videtur improbabile.

Prima pars est certa ex communi usu Ecclesiæ ac sensu, eamque colligunt Doctores ex Concilio Rhemeni cap. 2. ut referunt à Gratiano de Consec. dist. 2. cap. 29. ubi licet dicitur: *Pervenit ad notitiam nostram, quod quidam Presbyteri in tantum parvipendant divina mysteria, ut laico vel summo sacrum Corpus Domini tradant ad deferendum infirmis: & quibus prohibetur ne sacrarium ingredientur, nec ad altare appropinquent, illis sancta sanctorum committuntur. Quod quam sit horribile, quamque detestabile, omnium religiosorum animadvertit prudentia. Igitur interdicit per omnia Synodus, ne talis temeraria presumptio ulterius fiat: sed omnimodis Presbyter per semetipsum infirmum communicet. Quod si aliter fecerit, gradus sui periculo subacebit.* Hactenus Concilium, quod licet non sit generale, (uti nec Carthaginense supra Conclusionem tertiam allegat)

29.

Profectò non ambigo, quin sicuti famulus